

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА: 30121978n@gmail.com		
Група М-22	Предмет Транспортна географія	Тема: ТЕМА: ПРЕДМЕТ І ОБ'ЄКТИ, МЕТА, ЗАВДАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ГЕОГРАФІЇ.
18.01.2023		

**ОПРАЦЮВАТИ ЛЕКЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ.
Виконати письмово завдання**

**ТЕМА: ПРЕДМЕТ І ОБ'ЄКТИ, МЕТА, ЗАВДАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ
ГЕОГРАФІЇ.**

Транспортна географія - розділ економічної географії, що вивчає транспортно-географічні процеси, структуру транспорту, особливості його розміщення, рівень транспортної забезпеченості.

Основні напрями:

Мета дисципліни: отримання знань і навичок щодо роботи транспортної системи України, аналіз територіального розміщення транспорту, перевезень, умови і особливості розвитку транспорту у складі територіальних господарських комплексів країни вцілому.

Предметом вивчення транспортної географії є просторове взаємодія різних елементів територіальної транспортної системи, яка проявляється у вигляді транспортно-географічних відносин (транспортний тяжіння, просторова віддаленість, транспортно-географічне положення, транспортні доступність, зв'язність і проникність території).

Об'єктами транспортної географії є територіальні та регіональні транспортні системи, транспортні потоки, поширення окремих видів транспорту, вплив транспортних процесів на розвиток народного господарства в територіальному аспекті.

Транспортна географія вивчає процес формування регіональних транспортних систем, тобто мережі шляхів сполучення з відповідним технічним забезпеченням, вантажо- і пасажиропотоки у зв'язку з географічним поділом праці, типом територіальної організації продуктивних сил, етапом економічного розвитку й рівнем науково-технічного прогресу. Вивчаючи транспортний процес, економічна транспортна географія займає ключове становище у складі особливої науки – економічної й соціальної географії. Знаходячись на стику різних наукових дисциплін, транспортна географія вивчає вплив транспорту на просторові процеси й форми територіальної організації продуктивних сил (знарядь виробництва, предметів праці й людей), встановлення і розвиток транспортних мереж.

Транспортний процес – переміщення у просторі вантажів і людей – лежить в основі взаємозв'язків і взаємодій усіх елементів продуктивних сил. Без його здійснення неможливе саме існування суспільного виробництва. Обсяг перевезень вантажів і людей, дальність і вартість їхнього переміщення не тільки відображають взаємодію тих або інших регіонів, але й впливають на їхню господарську структуру. Вивчення зв'язків між окремими територіями дозволяє глибше проникнути у суть регіональних розходжень.

Транспортна географія в нашій країні із самого початку формувалася у складі економіко-географічної науки як спеціальна наукова дисципліна, що вивчає закономірності утворення транспортно-економічних зв'язків, вантажо- і пасажиропотоків, формування мережі шляхів сполучення й регіональних особливостей розвитку транспортної системи.

Природні й економічні особливості країн і районів безпосередньо впливають на обсяг перевезень, структуру вантажообігу, конфігурацію транспортної мережі й напрямку основних потоків вантажів та пасажирів. Знаючи фізико-географічні особливості території (геологічної будови, рельєфу, гідрології, клімату, ґрунтового покриву, рослинності), можна найповніше використати природні ресурси й розв'язати транспортні проблеми, що виникають у процесі їхнього освоєння. Усі необхідні матеріали для цього отримують із природознавчих наукових дисциплін – фізичної географії, геології, гідрології, геоморфології, кліматології, геоботаніки.

Транспортна географія вивчає транспорт як:

- досить відокремлену транспортну систему;
- одну зі складових підсистем виробничого комплексу;
- фактор розвитку й функціонування інших підсистем виробничого комплексу;
- фактор впливу на стан навколишнього середовища.

Транспортна географія розглядає шляхи просторового переміщення вантажів і пасажирів між окремими економічними районами і в міжнародному сполученні та необхідні для їх перевезення мережі різноманітних видів транспорту. Для вивчення цього процесу використовується спеціальна система понять.

Перевезення (продукція транспорту) – процес переміщення вантажів із пунктів виробництва до пунктів споживання та пасажирів із пунктів відправлення до пунктів прибуття різними видами транспорту відповідними транспортними мережами.

Перевезення – економічні – здійснюються головним чином у сфері обертання продукції; технологічні – здійснюються в основному в межах підприємства між його підрозділами для задоволення потреб виробництва.

Транспортно-економічні зв'язки – обмін продукцією (вантажами) між різними підприємствами, районами, державами, згрупований за напрямками переміщення.

Транспорт загального користування – транспорт, що виконує перевезення вантажів і пасажирів незалежно від того, ким вони були пред'явлені.

Відомчий (промисловий) транспорт – транспорт, який виконує перевезення вантажів свого підприємства чи відомства і значиться на балансі підприємства.

Магістральний (зовнішній) транспорт – здійснює, як правило, економічні перевезення між виробниками і споживачами продукції і перевозить пасажирів. Він включає залізничний, автомобільний, авіаційний, трубопровідний, морський і річковий види транспорту.

Внутрішньозаводський транспорт – забезпечує в основному потребу в технологічних перевезеннях у межах окремого підприємства.

Транспортна мережа – сукупність усіх шляхів сполучення на означеній території та зв'язаних з ними постійних пристроїв різних видів транспорту (шляхи сполучення – залізничні, автомобільні та інші, порти, станції, комплекси транспортно-експедиційного обслуговування).

Єдина транспортна мережа – система, яка розвивається в плановому порядку, у якій має місце взаємозв'язаний розвиток різних видів транспорту. Єдина транспортна мережа забезпечує пропорційний розвиток окремих видів транспорту завдяки узгодженню їх роботи і раціональним територіальним сполученням різних видів транспорту.

Транспортна система – комплекс взаємозв'язаних об'єктів (одного чи декількох видів транспорту, призначених для виконання перевезень). До складу транспортної системи входять: транспортна мережа, рухомий склад, постійні пристрої дорожнього сервісу, відповідні структури керування.

Єдина транспортна система країни об'єднує усі види транспорту та представляє собою територіальне поєднання шляхів сполучення, технічних засобів транспорту, служб перевезень та форм її територіальної організації, які об'єднують види транспорту і всі

ланки транспортного процесу у їх взаємодії і забезпечують успішне функціонування народногосподарського комплексу країни в цілому. Функціонування транспортної системи забезпечує транспортна інфраструктура.

Транспортна інфраструктура включає в себе шляхи сполучення, рухомий склад, вантажно-розвантажувальні господарства, а також засоби управління та зв'язку, технічне обладнання для обслуговування транспортної сфери.

Транспортні коридори – комплекс наземних і водяних транспортних магістралей на визначному напрямку з відповідною інфраструктурою, в яку входять допоміжні споруди, під'їзні колії, прикордонні переходи, сервісні пункти, вантажні термінали, обладнання для управління рухом. Ці комплекси діють у відповідності до законодавчих нормативних актів, які забезпечують можливість перевезення вантажів і пасажирів на рівні вимог Європейського співтовариства.

Транспортно-складський комплекс – частка інфраструктури транспортного вузла. Цей комплекс дає змогу виконувати на сучасному рівні всі необхідні операції з переробки і транспортування різних вантажів. До складу комплексу входять термінали для перевантаження „вагон- вагон”, „вагон-автомобіль”, „автомобіль-автомобіль”, склади контейнерів, служба митниці, автостоянки, сучасні засоби телекомунікації.

Формами територіальної організації транспорту є моно-та багатогалузеві транспортні вузли, станції, морські та річкові порти, пристані, аеропорти.

Транспортний вузол – місце перетину різних видів транспорту. У його складі є усі необхідні пристрої для обробки різних видів транспорту, виконання транспортних, перевантажувальних робіт, елементи керування транспортом.

Станція – виробничо-технологічний підрозділ залізниці організації перевезень пасажирів, вантажу, вантажобагажу і пошти.

Порт – ділянка на березі моря, судноплавної річки або великого озера, спеціально обладнана для причалювання, стоянки, розвантаження і навантаження суден та інших робіт.

Пристань – місце для причалювання та стоянки суден.

Аеропорт – комплекс інженерних споруд, призначений для прийому, відправлення та технічного забезпечення повітряного транспорту, а також обслуговування пасажирів та вантажу.

Запитання для самоперевірки:

Що вивчає географія транспорту?

Предмет, об'єкт вивчення транспортної географії

Система понять транспортної географії.

Формами територіальної організації транспорту

ЗАВДАННЯ:

ТЕМА: ПРЕДМЕТ І ОБ'ЄКТИ, МЕТА, ЗАВДАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ГЕОГРАФІЇ.

Транспортна географія тісно пов'язана та отримує усі необхідні матеріали природознавчих наукових дисциплін – фізичної географії, геології, гідрології, геоморфології, кліматології, геоботаніки, а також з логістики, транспортної логістики.

Транспортна логістика - це система по організації доставки, а саме переміщення будь-яких матеріальних предметів або речовин з однієї точки в іншу за оптимальним маршрутом. Одна із основоположних напрямків науки про управління інформаційними і матеріальними потоками у процесі руху товарів.

Оптимальним вважається той маршрут, по якому можливо доставити логістичний об'єкт в найкоротші терміни (або передбачені терміни) з мінімальними витратами, а також з мінімальною шкодою для об'єкта доставки.

Шкодою для об'єкта доставки вважається негативний вплив на логістичний об'єкт як з боку зовнішніх чинників (умови перевезення), так і з боку часового фактора при доставці об'єктів, які підпадають під дану категорію.

Маршрут, при якому шлях прямування транспортного засобу в прямому і зворотному напрямку проходить по одній і тій же трасі, називається **маятникових маршрутом**. Маршрут, при якому шлях прямування транспортного засобу становить замкнутий контур, називається **кільцевим маршрутом**. Шлях, пройдений транспортним засобом від початкового до кінцевого пункту, називається **довжиною маршруту**

Завдання:

1. Накреслити схему «Зв'язок Транспортної географії з іншими науками»
2. Характеристика транспортної логістики